

OVERVIEW OF THE THESIS ON THE ROLE OF TRADITIONAL MEDICINE IN THE TREATMENT OF GOUT IN VIETNAM

Nguyen Duy Tuan*

Phenikaa University - Nguyen Trac street, Yen Nghia ward, Ha Dong district, Hanoi, Vietnam

Received: 14/8/2024

Revised: 19/8/2024; Accepted: 29/8/2024

ABSTRACT

Aim: Evaluating the role and effect of herbal medicine, traditional medicine decoction and products on treat gout in Vietnam.

Method: Scoping review.

Results: Among 404 related article found, 8 articles that meet inclusion criteria were involved to this ressearch, including 2 clinical trials and 6 experimental trials. Acid uric decreasing effect was reported in all included articles. Pain decreasing and symptom improving effects were found in 2 clinical research. These effects were signigicantly reported.

Conclusion: These researches on the effect of traditional medicine on managing gout initially shows effectives outcomes. However, more high level researches should be implemented to confirm those above mentioned effects.

Keywords: Overview of arguments, gout, traditional medicine.

* Corresponding author

Email address: tuan.nguyenduy@phenikaa-uni.edu.vn

Phone number: (+84) 828991883

<http://doi.org/10.52163/yhc.v65i5.1440>

TỔNG QUAN LUẬN ĐIỂM VỀ VAI TRÒ CỦA THUỐC Y HỌC CỔ TRUYỀN TRONG ĐIỀU TRỊ GOUT TẠI VIỆT NAM

Nguyễn Duy Tuân*

Trường Đại học Phenikaa - Phố Nguyễn Trác, phường Yên Nghĩa, quận Hà Đông, Hà Nội, Việt Nam

Ngày nhận bài: 14/8/2024

Ngày chỉnh sửa: 19/8/2024; Ngày duyệt đăng: 29/8/2024

TÓM TẮT

Mục tiêu: Đánh giá vai trò cũng như tác dụng của các vị thuốc, bài thuốc và chế phẩm y học cổ truyền trong điều trị bệnh gout tại Việt Nam.

Phương pháp: Tổng quan luận điểm.

Kết quả: Trong 404 bài viết có liên quan, 8 bài phù hợp với tiêu chuẩn lựa chọn được đưa vào nghiên cứu, trong đó có 2 nghiên cứu lâm sàng và 6 nghiên cứu thực nghiệm. Tác dụng hạ acid uric máu được tìm thấy ở tất cả các nghiên cứu. Tác dụng cải thiện đau cũng như triệu chứng tìm thấy ở 2 nghiên cứu lâm sàng. Các cải thiện đều có ý nghĩa thống kê.

Kết luận: Các nghiên cứu về tác dụng của thuốc y học cổ truyền điều trị bệnh gout bước đầu cho hiệu quả đáng tin cậy. Tuy nhiên, nhiều nghiên cứu với quy mô lớn hơn nên thực hiện để chính thức khẳng định những tác dụng trên.

Từ khóa: Tổng quan luận điểm, bệnh gout, y học cổ truyền.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bệnh gout là một bệnh khớp mạn tính gây ra do sự rối loạn trong chuyển hóa nhân purine và giảm các chất thải acid uric trong máu [1]. Bệnh gout nếu không được kiểm soát sẽ ảnh hưởng tới thận và tim mạch một cách nghiêm trọng, hậu quả là giảm chất lượng cuộc sống và tuổi thọ của người bệnh. Theo Tổ chức Y tế thế giới, số lượng người bệnh được chẩn đoán bệnh gout tăng dần mỗi năm, ước tính ảnh hưởng tới khoảng 4% dân số toàn cầu. Ở Việt Nam, năm 2014, tỷ lệ này đã tăng lên 1% tương đương với khoảng 940.000 người mắc bệnh, xuất hiện chủ yếu ở nam giới với tỷ lệ lên tới 94% và có 75% số người mắc đang trong độ tuổi lao động [2].

Tới hiện tại, chưa có thuốc nào được chứng minh kiểm soát được bệnh gout lâu dài. Những thuốc

như Colchicine, Corticosteroids hoặc những nhóm non-steroid chủ yếu có tác dụng với gout cấp [3]. Nếu dùng lâu dài, các thuốc này có ảnh hưởng đến hệ tiêu hóa, gây phát ban, hay thậm chí là suy thận... [4]. Bệnh gout thuộc phạm vi chứng thống phong của y học cổ truyền [5]. Cơ chế bệnh sinh là sự tắc nghẽn trong hệ kinh lạc, dẫn tới đau nhức và sưng khớp. Tại Việt Nam, các nghiên cứu đã và đang được thực hiện nhằm chứng minh hiệu quả và tính an toàn của các dược liệu và bài thuốc y học cổ truyền đối với bệnh gout [6].

Nghiên cứu này được thực hiện để có một cái nhìn tổng quan về tác dụng của các dược liệu và bài thuốc điều trị bệnh gout được báo cáo tại Việt Nam, đồng thời thảo luận về các hướng đi mới trong tương lai.

* Tác giả liên hệ

Email: tuan.nguyenduy@phenikaa-uni.edu.vn

Điện thoại: (+84) 828991883

<http://doi.org/10.52163/yhc.v65i5.1440>

2. ĐỐI TƯỢNG, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng và thời gian nghiên cứu

- Tiêu chuẩn lựa chọn:

(1) Các công bố tiếng Việt của nghiên cứu tại Việt Nam về sử dụng vị thuốc, bài thuốc hoặc chế phẩm y học cổ truyền trong điều trị bệnh gout trên hệ thống dữ liệu của Bộ Khoa học và Công nghệ;

(2) Các bài báo thuộc lĩnh vực y dược học cổ truyền trong danh sách tạp chí được Hội đồng Giáo sư ngành Y học và Dược học tính điểm;

(3) Các công bố và bài báo trên trong thời gian 10 năm từ tháng 5/2014 tới tháng 5/2024.

- Tiêu chuẩn loại trừ: các bài báo trùng lặp; các bài báo tổng quan luận điểm, tổng quan hệ thống; các bài báo không thuộc lĩnh vực y dược học cổ truyền.

2.2. Phương pháp, chiến lược tìm kiếm và nguồn dữ liệu

Khảo sát này được thực hiện theo hướng dẫn PRISMA-ScR (PRISMA extension for Scoping Reviews), là bảng kiểm thực hiện nghiên cứu tổng quan.

Từ khóa tìm kiếm: gút, gout, thống phong, acid uric, axit uric, xanthin oxidase.

2.3. Lựa chọn nghiên cứu

Hai nghiên cứu viên thực hiện độc lập theo 2 bước:

Bước 1: Tóm tắt của các bài báo tìm thấy sẽ được loại bỏ trùng lặp và nhập vào phần mềm quản lý tài liệu Zotero 5.0. Các nghiên cứu viên sẽ đọc kỹ tiêu đề, tóm tắt. Các bài báo đáp ứng tiêu chuẩn sẽ được lựa chọn, bài báo không đáp ứng tiêu chuẩn sẽ bị loại trừ.

Bước 2: Các nghiên cứu có tiêu đề và tóm tắt phù hợp sẽ được đọc toàn văn, nếu xác định phù hợp với mục tiêu nghiên cứu sẽ được lựa chọn và thu thập các thông tin.

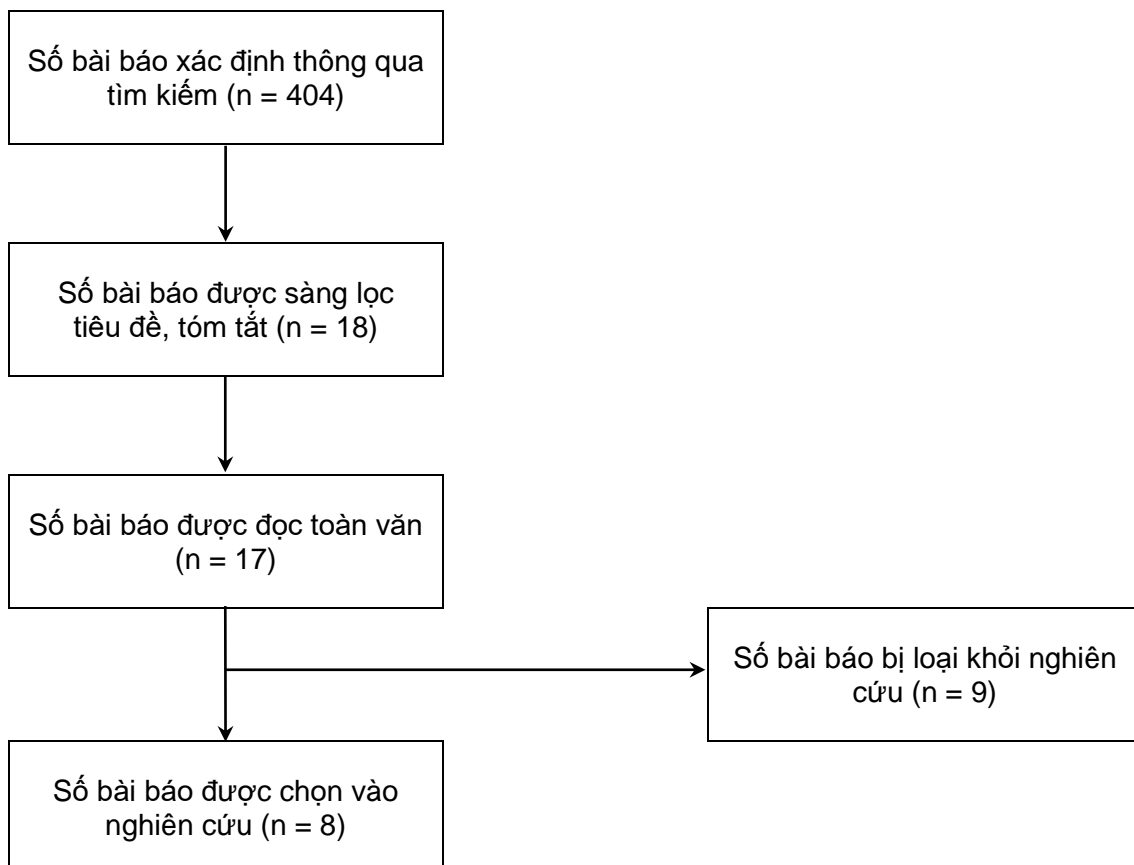
Trong 2 bước này, nếu có sự mâu thuẫn giữa hai nghiên cứu viên, cả hai sẽ cùng tiến hành thảo luận và thống nhất quan điểm.

2.4. Trích xuất dữ liệu

Tác giả, năm công bố, thiết kế nghiên cứu, chất liệu nghiên cứu, chỉ tiêu đánh giá chính, kết quả chính.

3. KẾT QUẢ

Tổng số 404 bài báo đã được tìm thấy trên cơ sở dữ liệu, sau loại trừ có 18 bài báo được lựa chọn để đọc toàn văn và thấy đáp ứng được tiêu chuẩn lựa chọn, tiêu chuẩn loại trừ và được đưa vào nghiên cứu (sơ đồ dưới).

Bảng 1. Kết quả chính từ các bài báo phù hợp

STT	Tác giả, năm công bố	Thiết kế nghiên cứu	Đối tượng nghiên cứu	Chất liệu nghiên cứu	Chỉ tiêu đánh giá chính	Kết quả chính
1	Nguyễn Thị Thùy Trang (2023)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt tăng đực chủng Swiss albino	Cao chiết lá sa kê	Chống oxy hóa. Kháng viêm.	Cao chiết có tác dụng chống oxy hóa tương tự Quercetin
2	Nguyễn Minh Hà (2023)	Nghiên cứu lâm sàng có đối chứng và so sánh trước sau	Bệnh nhân gout	Bài thuốc Chi thống như thần thang	Ổ khớp sưng đau và mức độ đau. Cải thiện nồng độ acid uric máu Điểm Nimodipin và chứng trạng y học cổ truyền.	Cải thiện đau, điểm Nimodipin và chứng trạng hiệu quả hơn, tuy nhiên không giảm nồng độ acid uric hơn so với khi dùng Colchicine đơn thuần
3	Vũ Bình Phương (2015)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt trắng trưởng thành dòng Swiss	Cao thống phong kháng	Acid uric máu	Hạ acid uric máu ở cả hai thể cấp và mạn
4	Đỗ Tân Khoa (2016)	Nghiên cứu lâm sàng có đối chứng và so sánh trước sau	Bệnh nhân viêm khớp gout đợt cấp	Viên xương khớp Su Tong (thiên niên kiện, cốt toái bồ, bạch chỉ) kết hợp celecoxib	Acid uric máu. Thẻ lâm sàng y học cổ truyền (hàn và nhiệt).	Hạ acid uric máu có có ý nghĩa thống kê sau 4 tuần. Cải thiện đáng kể các chứng trạng y học cổ truyền.
5	Hoàng Thái Hòa (2016)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt trắng chủng Swiss	Cao của các mẫu lá, quả, rễ và toàn thân cây tầm bóp	Acid uric máu	Các mẫu cao chiết đều có tác dụng giống nhau, nhưng cao chiết toàn thân có tác dụng nổi trội hơn
6	Đỗ Thị Thu Hiền (2023)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt trắng đực chủng ICR	Cao chuẩn hóa thành phần acid rosmarinic	Acid uric máu. Trọng lượng cơ thể.	Cao tía tô có tác dụng hạ acid uric máu
7	Đỗ Duy Cường (2016)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt trắng đực chủng Swiss	Cao chiết từ cây nở ngày đất	Acid uric máu	Ức chế sự tăng acid uric máu gây bởi kali oxanat
8	Trần Thị Minh Tâm (2014)	Nghiên cứu thực nghiệm	Chuột nhắt trắng đực chủng Swiss	Cao xương cá sấu hoa cà	Acid uric máu	Cao xương cá sấu hoa cà có tác dụng hạ acid uric máu

Trong số 8 bài báo phù hợp với tiêu chuẩn lựa chọn, có 2 nghiên cứu lâm sàng, so sánh trước sau điều trị; và 6 nghiên cứu thực nghiệm trên động vật. Toàn bộ các nghiên cứu đều đánh giá tác dụng hạ acid uric máu. Chất liệu nghiên cứu là các vị thuốc và bài thuốc cổ phương hoặc chế phẩm từ bài thuốc. Kết quả của các nghiên cứu đều cho thấy thuốc y học cổ truyền có tác dụng điều trị bệnh gout trên cả động vật và người.

4. BÀN LUẬN

4.1. Cơ chế bệnh và hướng nghiên cứu

Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra mối quan hệ chặt chẽ giữa tăng acid uric máu và bệnh gout, được phân thành nhiều thể, trong đó bệnh gout nguyên phát chiếm tỷ lệ 95% các trường hợp có tăng acid uric máu [7]. Cơ chế bệnh sinh mặc dù chưa rõ, nhưng các gen SLC2A9, SLC22A12, SLC22A11, ABCG2 và các cơ chế miễn dịch trong bệnh gout được chứng minh có liên quan [8], [9]. Các triệu chứng điển hình của bệnh gout bao gồm đau khớp dữ dội một hoặc nhiều khớp, hay gặp nhất là khớp bàn - ngón chân cái, có kèm sưng nóng đỏ. Bệnh gout theo y học cổ truyền được mô tả theo chứng thống phong từ thời Kim Nguyên, với cơ chế bệnh sinh chủ yếu là phong hàn thấp xâm nhập gây tắc trở kinh lạc mà gây bệnh [10]. Các chứng trạng của y học cổ truyền được mô tả như y học hiện đại, tuy nhiên y học cổ truyền không có acid uric. Chính vì vậy, các nghiên cứu chứng minh tác dụng của các vị thuốc, bài thuốc và chế phẩm thuốc y học cổ truyền trong điều trị bệnh này thường có tiêu chí đánh giá là acid uric máu, tác dụng chống viêm, giảm đau... bên cạnh các chứng trạng. Đây là một hướng đi quan trọng trong việc kết hợp chặt chẽ y học cổ truyền và y học hiện đại, và quan trọng hơn là chứng minh được tính an toàn và hiệu quả của y học cổ truyền trong điều trị bệnh gout.

4.2. Những tác dụng của vị thuốc, bài thuốc và chế phẩm y học cổ truyền

Tác dụng hạ acid uric máu

Đây là một trong những chỉ tiêu quan trọng nhất trong việc đánh giá tác dụng của các vị thuốc, bài thuốc và chế phẩm y học cổ truyền trong điều trị bệnh gout. Mặc dù cơ chế tác dụng chưa được giải thích rõ ràng, nhưng các xét nghiệm đều chứng minh nồng độ acid uric máu hạ trong toàn bộ các nghiên cứu thực nghiệm cũng như lâm sàng được tìm thấy trong khảo sát này. Cụ thể là, cao chiết từ các bài độc vị như lá sa kê, cây tầm bóp, cây nở ngày đất, cao xương cá sấu hoa cà, cao lá tía tô hay các chế phẩm như bài thuốc chỉ thống như thần thang, viên hoàn thống phong,

viên xương khớp Su Tong, cao thống phong khang... đều hạ acid uric máu ở cả giai đoạn cấp và giai đoạn mạn tính của bệnh gout. Từ tác dụng hạ acid uric máu, có thể khẳng định các chất liệu nghiên cứu trên có thể có tác dụng trong giảm đau và chống viêm gây ra do việc lắng đọng acid uric ở các khớp trên người bệnh.

Tác dụng cải thiện chứng trạng y học cổ truyền

Các nghiên cứu về cải thiện chứng trạng y học cổ truyền trong các bài báo được thu thập trong nghiên cứu này còn khá khiêm tốn, chỉ với 3 nghiên cứu lâm sàng. Công bố của Nguyễn Minh Hà và cộng sự (2023) đã chỉ ra bài thuốc “Chỉ thống như thần thang” gồm các vị thuốc Hoàng bá, Thương truật, Tần giao, Tào giác thích, Trạch tả, Phòng phong, Quy vĩ, Bình lang, Đào nhân và Thục địa có tác dụng giảm số khớp sưng đau, cải thiện thang điểm VAS và cải thiện hiệu quả điều trị của y học cổ truyền thông qua điểm Nimodipin. Công bố lâm sàng còn lại nghiên cứu tác dụng của viên xương khớp Su Tong chủ yếu tập trung vào tác dụng hạ acid uric máu cũng như tính an toàn của chất liệu nghiên cứu trên hệ tạo máu, chức năng gan thận. Không có công bố nào báo cáo về tác dụng không mong muốn của chất liệu nghiên cứu trên đối tượng nghiên cứu.

5. KẾT LUẬN

Các nghiên cứu của y dược học cổ truyền trong điều trị bệnh gout tại Việt Nam đã chứng minh được hiệu quả và tính an toàn của thuốc gồm hạ acid uric máu và cải thiện các triệu chứng, đây là một tiềm năng rất lớn và cần được phát triển. Tuy nhiên, tất cả các nghiên cứu này đều có thời gian nghiên cứu còn ngắn, chưa sâu theo phân thể và giai đoạn, và chưa có chứng minh về mặt cơ chế tác dụng theo dược lý học hiện đại cũng như phân tích được các thành phần của các dược liệu hay bài thuốc.

Kiến nghị: Kết quả của khảo sát này cho thấy, nghiên cứu đánh giá tác dụng của thuốc y học cổ truyền trong điều trị bệnh gout tại Việt Nam cần được thực hiện với quy mô lớn, thời gian dài và nhiều đơn vị nghiên cứu hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Zeng XF, Chen YL, China gout diagnosis and treatment guide, *Zhejiang Med J.*, 2017, 39(21): 1823-32.
- [2] Choi HK, Curhan G, Gout: epidemiology and lifestyle choices, *Curr Opin Rheumatol*, 2005, 17(3): 341-5.
- [3] Haseem A, Harris RP, Forciea MA,

- Management of acute and recurrent gout: a clinical practice guideline from the American College of Physicians, *Ann Intern Med*, 2017, 166(1): 58-68.
- [4] Smith HS, Bracken D, Smith JM, Gout: current insights and future perspectives, *J. Pain*, 2011, 12(11): 1113-29.
- [5] Jia L, Wang RS, He DY, Traditional Chinese and western medicine understanding of gout pathogenesis, *Rheum Arthritis*, 2018, 7(02): 61-4.
- [6] Xiao N, Chen H, He SY, Xue CX, Sui H, Chen J et al, Evaluating the efficacy and adverse effects of clearing heat and removing dampness method of traditional Chinese medicine by comparison with western medicine in patients with gout, *Evid Based Complement Alternat Med*, 2018, 2018: 8591349.
- [7] Nguyễn Thị Ngọc Lan, Bệnh học cơ xương khớp (nội khoa), Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, Trường Đại học Y Hà Nội, 2015.
- [8] Edward Roddy, Hyon Choi, Epidemiology of gout, *Rheum Dis Clin North Am*, 2014, 40(2): 155-175.
- [9] Agnès Basseville, Susan E Bates, Gout, genetics and ABC transporters, *F1000Reports Biology*, 2011, 3:23.
- [10] Chen J, Wu M, Yang J et al, The Immunological Basis in the Pathogenesis of gout, *Iranian Journal of Immunology*, 2017, 14(2): 90-98.
- [11] Khoa Y học cổ truyền, Trường Đại học Y Hà Nội, Bệnh học nội khoa y học cổ truyền (Sách đào tạo bác sỹ chuyên khoa Y học cổ truyền), Nhà xuất bản Y học, Hà Nội, 2012, tr. 204-207.

